

Оройуонга ахсыс пятилетка түмүктэрэ

ССРС НОРУОТТАРЫН ха-
һаайыстыбатын 1965 — 1970
сылларга сайыннарым биэс
сыллаах былаанын ситиһилээх-
тик толоруу билигин государс-
твобут экономической күүһүн-
уобун бөдөрөгүтүгэ уонна но-
руот олохун уйгутун тупсарыы-
га, коммунизм материалнай-
техническэй базатын тэрийингэ
историяда кириэр биэр дьохун-
наах кэрдис кэминин буолар.

А АСПЫТ АХСЫС пяти-
летка сылларыгар Ле-
нин орденнаах Саха сириг, ол
иһигэр Нам оройуонун үлэни-
тэрэ коммунистическай тутууга
бэйэлэрин кылааттарын кил-
лэрдилэр, пятилетка соруудах-
тарын чиэстээхтик толорууну си-
тистилэр.

Оройуон экономикатыгар,
культураһыгар уонна нэһилиэн-
ньэтин олохтор ааспыт пятилет-
ка сылларыгар биллэр-көстөр
уларыһылар баар буоллулар.
Оройуон нэһилиэнньэтэ 1965
сыл кытта тэҥнээтэххэ, 1970
сыл бүтүүтүгэр 7,7 бырыһыан
эбиллэнэ. Оройуонга хаһаа-
йыстыба араас салааларыгар
5900 киһи үлэлиир эбэтэр үлэ
саастаах нэһилиэнньэ 100 бы-
рыһыан үлэһэ кыттар.

Оройуон нуруотун хаһаайыс-
тыбатын структуратыгар эмиз
уларыһылар табыстылар.
Урукку промышленнай-бытов-
ой комбинат икки предприятиега
арабыста. промышленнай уон-
на олох-дьаһах хааччыһытын
комбинаттара баар буоллулар.
1966 сыллаахха лесопункт тэ-
риллбитэ. Оройуон электротех-
ническай Якутскайдаагы ГРЭС-
кэ холбонно. Электроэнергияны
ылыы 3,5 төгүл улаатта. Үөдөй-
тэн Түбэҕэ диэри күүстээх уот
баар буолла. Билигин оройуон-
га промышленнай комбинат,
олох-дьаһах комбината, «Сель-
хозтехника» холбоһугун өрө-
мүөннүүр мастерскойа, эт-үүт
комбинатын арыы заводтара
уонна лесопункт курдук туспа
балансалаах промышленнай-бы-
товой тэрилтэлэр бааллар. Ки-
нилэр онгоруон таһаарар валов-
ой бородууксуйаларын уопсай
кээмэйэ 3435,6 тыһыынча сол-
куобайга тийдэ эбэтэр 1965
сыллааҕар 89 бырыһыанныан
улаатта.

Ити предприятиелар ахсыс
пятилетка соруудабын 106 бы-
рыһыан толордулар. Биэр ра-
бочай сылга ортотунан онгоруон
таһаарыыта 44 бырыһыан
улаатта. Олорулар бородууксуйа
күрүгэ элбээн, халыҥы
бата тупсан иһэр. Промкомбинат
тутуу маһын пилорамаҕа эрбэ-
тинни, кирпиччэни онгорууну
1,5 төгүл, тутуу матырыйаал-
ын онгорууну 6,5 төгүл, дьиз
малын онгорууну 2,2 төгүл,
олох-дьаһах комбината атах
таһаары онгорууну уонна өрө-
мүөннээһини, чааһынай сакаас-
тарынан иистээһини 2—3 тө-
гүл, «Сельхозтехника» холбоһу-
гун мастерскойа трактордары,
массыналары өрөмүөннээһини
33—78 бырыһыан элбэттилэр.

О РОЙУОН ҮРДҮНЭН
биэс сыл устата произ-
водственной, культурнай, бытов-
ой объектары уонна олохтор
дьизлэри тутууга (колхозтартан
ураты) 7651 тыһыынча солкуо-
бай, ол иһигэр «Нам» совхозка
2511 тыһыынча солкуобай
ороскуоттаниа. Тутууга бэрил-
либит үһтэн нуруот үөрэҕирин-
тигэр 1200,4 тыһыынча сол-

(Политинформатордарга уонна агитатордарга көмө)

куобай, доруобуйа харыстабы-
лыгар 236,8 тыһыынча солкуо-
бай үп ороскуоттаниа. Пяти-
летка устата 8613 квадратнай
метр иннинээх олохтор дьиз туһа-
ҕа кирирдэ. 1965 сылы кытта
тэҥнээтэххэ, 1970 сылга 2,6
төгүлүнэн элбэх олохтор дьиз
лэр тутулунулар. Маны таһы-
нан колхозтаахтар 3010 квад-
ратнай метр иннинээх 71 дьиз-
лэрэ, рабочайдар уонна сулуус-
палаахтар бэйэлэрин үптэринэн
туттубут 4864 квадратнай метр
иннинээх 126 дьизлэрэ туһаҕа
киридилэр. Колхозтар араас ту-
тууларыгар 1458,4 тыһыынча
солкуобай, ол иһигэр олохтор
дьизлэри уонна культурнай
объектары тутууга 678,5 ты-
һыынча солкуобай ороскуоттаниа.

Ааспыт пятилеткаҕа оро-
йуонга үлэһэ кирибит бөдөҥ
культурнай тутууларынан теле-
визионнай вышка, «Сарданга»
кинотеатр, Хатын Арыы орто
оскуолата, Хатырыкка сельс-
кэй культура дьизэтэ, Фрунзе
сельскэй кулууба, Үөдөйгэ, Ха-
маҕаттаҕа оҕо комбината, оро-
йуон киинигэр механизирован-
най пекарня, педучилище маҕа-
һына уонна да атыттар буол-
лаллар.

Промышленной предприятие-
лар кэлин сылларга производс-
тво сүрүн средстволарын туһа-
ныга, киһилэр экономической
кодүүстэрин үрдэтингэ биллэр
хардылары онордулар. Ити
өттүнэн промышленнай комби-
нат ордук үчүгэй көрдөрүүлэ-
ри ситистэ. Тууу учаастага,
ерөмүөннүүр-тутар учаастак
уонна колхозтар икки ардыла-
рынаабы тутуу тэрилтэтэ тех-
никаны туһаныыны тупсарды-
лар, үлэ онгормутога үрдээтэ.

Ол эрэри промышленность
уонна тутуу тэрилтэлэригэр со-
рох түбэлтэлэргэ техника таах
туруута, кодүүһэ суох туһа-
ныы түбэлтэлэрэ тахсаллар. Ор-
дук «Холбос» тутуутун бири-
гээдэлэрин объектарынаа хаһаа
бытааннык уонна мөлхөх хаа-
чыстыбалаахтык тутуллаллар.
Оройуон киинингэ остолобуойа
алта сыл тутуллан баран, били-
гин да туһаҕа кириэ илик. Мо-
дунт оскуолата тутуллубута сэт-
тэ сылтан орто да бүтэ илик.
Совхозка уонна колхозтарга
сорох производственной объек-
тар (хотоннор, ыскалааттар)
мөлхөх хаачыстыбалаахтык ту-
туллаллар.

П ЯТИЛЕТКА устатыгар
оройуон техниканын
хааччылыыта тубуста. 1965
сыллаахха 29 тэрилтэ автома-
шиналаах эбит буоллаҕына, би-
лигин 33 тэрилтэҕэ баар буол-
ла. Автомобиллар ахсааннара
52 бырыһыан, ол иһигэр грузо-
вой автомашиналар 59 быры-
һыан элбэтилэр, таһаары тиз-
йэр кыахтара 2,3 төгүл улаат-
та. Билигин К. Маркс аатынан
колхозка 16, М. Аммосов аа-
тынан колхозка 20 уонна
«Нам» совхозка 48 араас мар-
калаах грузовой автомашина-
лар баар буоллулар. Колхоз-
тарга уонна совхозка араас
маркалаах 210 трактордар баар
буоллулар. Киһилэр уопсай
күүстэрэ 6625 ат күүһүгэр
тэҥнээтэ эбэтэр 1965 сыллаа-
ҕар 4 төгүл улаатта.

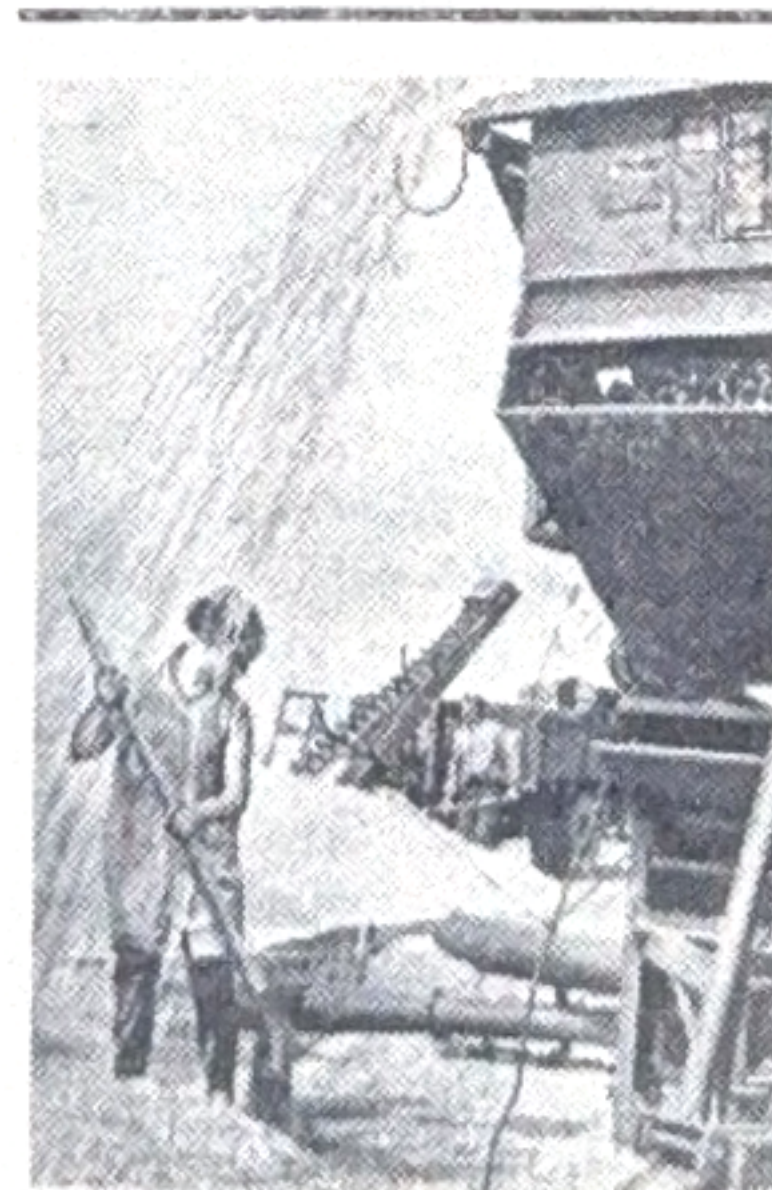
Оройуон пятилетка сыллары-
гар барыта 1621 тыһыынча сол-

куобай суумалаах сана трак-
тордары, автомашиналары уон-
на араас холбонор массынала-
ры ылбытын түмүгэр сири ту-
һаныы кээмэйэ кэҥээтэ, куль-
турата үрдээтэ. 1965 сылы
кытта тэҥнээтэххэ, 1970 сылга
оройуон үрдүнэн тыа хаһаа-
йыстыбатыгар туһаныллар сир
уопсай кээмэйэ 1220 гектары-
нан, ол иһигэр бааһына сирэ
925 гектарынан кэҥээтэ. Ыһыы
сириг кээмэйэ 26,6 бырыһыан,
ол иһигэр колхозтарга 23,8 бы-
рыһыан, совхозка 30,4 быры-
һыан улаатта.

1970 сылга оройуонга 4211
гектар туорахтаах культуралар,
114 гектар хортуппуй, 26 гек-
тар оҕоруот астары уонна 455
гектар сүөһү аһылыгын куль-
туралара ыһыллыбыттара. Си-
ри солооһун, таҥастааһын, уо-
бурдуу, бурдук ыһыыта, хому-
йууга 100 бырыһыан механиза-
цияланна. Ол гынан баран хор-
туоппуй, оҕоруот астарын
олордуу, хомуйуу уонна тизийи
билигин да ситэ механизация-
лана иликтэр. Ааспыт биэс
сылга хонуу үлэлэрин механиз-
ациялааһын балаҕа кэҥээтэ
буолан баран, билигин көрдө-
бүлгэ өссө да эппиэттэ илик.
Хонуу үлэлэрин 53,3 быры-
һыаннара техника күүһүнэн
толордулар.

Ааспыт пятилеткаҕа сылга
ортотунан биэр гектартан 5,4
центнер туорахтаах культуралар,
39,6 центнер хортуппуй
уонна 98,6 центнер оҕоруот
астара ылыллынылар. Туорах-
таах культуралартан ордук үчү-
гэй үүнүү 1969 сыллаахха кэл-
битэ. Ити сыл гектартан орто-
тунан 8,5 центнер сэлэһинэй,
12,5 центнер дьаарысса, 11,4
центнер дьэһимизэн уонна 9,5
центнер эбиэс ылыллыбыта.
Хортуппуй үүннэрингэ үчү-
гэй көрдөрүү 1970 сылга сити-
һилиннэ. «Нам» совхоз хор-
туоппуй үүннэрэр звенота
(звеньевой А. Н. Паршиков)
гектартан 95 центнер үүнүүнү
хомуйда. Оҕоруот астарын үүн-
нэрэр В. В. Замиятин салайар
звенота үчүгэй үүнүүнү 1968
сыллаахха ылбыта, гектартан
ортотунан 262,7 центнери хо-
муйбута.

Б ИИГИ оройуонмут
тыатын хаһаайыстыба-
та эти уонна үүтү онгоруо ха-
йысхалааһын быһытынан сүө-

ОДЕССКАЯ УОБАЛАС, Кыһыг-
ны сэлэһинэй уонна дьэһимизэн
үчүгэй үүнүүлэрин Саратовскай оро-
йуон «Победа» колхоза ылла.
Мекка гектартан ортотунан 36
центнер бурдук хомулунна.
ССТА фотохрониката.

һүттэн ылыллар бородууксуйа-
ны элбэтингэ улахан болҕомто
уурулар. Ол түмүгэр 1965
сылы кытта тэҥнээтэххэ ынах
сүөһү ахсаана 5 бырыһыан,
сылгы—3,9 бырыһыан элбээтэ.
Ынах сүөһүнү итин биэс сыл-
лаах былаана 100,6 бырыһыан,
ынар ынах—100,8 бырыһыан,
сылгы—101,8 бырыһыан туол-
дулар. Сүөһү итинтин былаа-
нын колхозтар уонна совхоз
үһуөн толордулар. 1965 сылы
кытта тэҥнээтэххэ 1970 сылга
төрүөбү тыһынаахтык итин—
һыргыга 10,6 бырыһыан, ку-
лунга—7,9 бырыһыан үрдээтэ.
Эти онгоруу тыһынаах ыһааһы-
нынан 11,8 бырыһыан, ол иһи-
гэр ынах этигэр 27,1 быры-
һыан, үүт валовой онгоруута
0,5 бырыһыан улаатыннары-
лына. Пятилетка устата үүтү
онгорууга үчүгэй көрдөрүүнү
былаанын 103,5 бырыһыан то-
лорон, сылга ортотунан биэр
ынахтан 1364 килограмм үүтү
ыан К. Маркс аатынан колхоз
ситистэ.

К ОЛХОЗТАРГА кыры-
махтаах хара саһылы
итини бигэттик олохсуйда. Са-
һыл ахсаана сыл аайы эбиллэн
иһэр. 1965 сыллааҕар 1970
сылга саһыл ахсаана К. Маркс
аатынан колхозка 12,6 быры-
һыан, М. Аммосов аатынан кол-
хозка 28,3 бырыһыан элбээтэ.

Пятилетка сылларыгар
«Нам» совхоз Үөдөйдээҕи от-
делениетын «Лена» ыччат-ком-
сомол фермата бастыг көрдө-
рүүлүннэ. Бу коллектив 1970
сыллаах эбэхтээлиститибэтин
биридн ынаҕар 260 килогра-
мынан аһарда. Оройуон бастыг
ыанньыксыттарга: «Нам» сов-
хозтан Д. Т. Аргунов, Н. Р.
Шестаков, Ф. В. Сидорова,
А. П. Петрова, И. М. Саввина,
К. Маркс аатынан колхозтан
Е. Н. Габышева, М. Н. Сыро-
ватская уо.да. сыл аайы ынах-
тан ортотунан 2000 килограм-
тан ордуу ыатылар.

Ахсыс пятилеткаҕа тыа ха-
һаайыстыбатын бородууксуйа-
ларын элбэтингэ сатабыллаах-
тык уонна үтө суобастаахтык
үлэлиир сагаттан-сага бастыг-
нар үүнэн табыстылар. Олор
истэригэр Ленин орденнаах
Л. Л. Левин, Октябрьскай Ре-
волюция орденнаах И. Н. Ива-
нов, И. М. Саввина, Үлэ Кы-
һыл Знамята орденнаах М. П.
Васильев, И. П. Маньков, П. Г.
Сивцев, К. Н. Ядрихинская,
«Бочуот Знага» орденнаах
М. А. Говоров, М. Н. Протопо-
пова, М. Н. Слепцова, В. С.
Шарина, «Үлэҕэ килбизини
иһини медаллаах» Е. Н. Габы-
шева, А. Н. Иванова, М. А.
Лукина, «Үлэҕэ туйгунун иһин»
медаллаах А. И. Готовцева,
Н. Н. Ноговицына, М. С. Пав-
лова бааллар.

Оройуон тыатын хаһаайыс-
тыатын үлэниитэрин дьаныар-
даах үлэлэрин түмүгэр эти, үү-
тү, оҕоруот астарын, түүлээҕи
государствоҕа атыылааһын биэс
сыллаах былааннара ситиһин-
лээхтик толорулунулар. Үүтү
атыылааһын 104,4 бырыһыан
туолла, ол иһигэр К. Маркс
аатынан колхоз 105,9, быры-
һыан, М. Аммосов аатынан кол-
хоз 105,6 бырыһыан, «Нам»
совхоз 104,4 бырыһыан толор-
дулар. Оройуон эти атыылаа-
һыны 129,2 бырыһыан, ол иһи-

гэр К. Маркс аатынан колхоз
109,3 бырыһыан, М. Аммосов
аатынан колхоз 105,3 быры-
һыан, «Нам» совхоз 108,4 бы-
рыһыан толордулар. Государс-
твоҕа туттарыллыбыт сүөһү ор-
то ыһааһына 1965 сыллаахха
249 килограмм эбит буоллаҕы-
на, 1970 сылга 270 килограммга
тэҥнээтэ. Оҕоруот астарын го-
сударствоҕа туттарыы былаана,
138,5 бырыһыан, хортуппуйу,
—106,8 бырыһыан, түүлээҕи
туттарыы — 104,6 бырыһыан
толорулунулар. Ити түмүгэр
былааны таһынан 1477 тонна
үүт, 2135 тонна эт, 265 тонна
оҕоруот астары, 55 тонна хор-
туоппуй уонна 33,9 тыһыынча
солкуобайдаах түүлээх тутта-
рыллынылар.

Ол эрэри ааспыт пятилетка-
ҕа баар ис кыахтар ситэ туһа-
ныллыбатылар. Ол курдук сүө-
һү аһылыгын бэлэмнээһин,
бурдугу үүннэрини пятилетка
соруудахтара ыраадынан туолба-
тылар. Ынар ынах былаанын
сыл аайы толоруу ситиһили-
битэ. 1500 килограмман үөһэ
үүтү ыыр ыанньыксыттар ах-
сааннара 1968 сылтан ыла
аһыйаан иһэр. М. Аммосов аа-
тынан колхоз государствоҕа
хортуппуйу, К. Маркс аатынан
колхоз түүлээҕи атыылааһын
уонна туттарыы былааннарын
сыл аайы толорботулар.

Техниканы туһаныы туруга
мөлхөх. Холобур, колхозтарга
1965 сылга биэр усулуобунай
трактор сымнааҕас хортупуунан
327 гектары онгорбут эбит
буоллаҕына, 1970 сылга 292
гектар эрэ буолла. Ити көрдө-
рүү «Нам» совхозка 310 гек-
тартан 248 гектарга диэри таҥ-
нары түстэ. Грузовой автома-
шиналар 37—42 эрэ быры-
һыаннара эрэ үлэлииллэр уон-
на сырылары 45—50 быры-
һыаннара эрэ таһаастаах аян-
ныллар. Ол иһин тыа хаһаа-
йыстыбатыгар үлэ онгормуто-
га билигин да намыһах уонна
бородууксуйа биэр центнерин
себестоимыа үрдүк.

Б ИЭ СЫЛЛААХ бы-
лаанга нэһилиэнньэ
материальнай, культурнай оло-
хун таһымы үрдэтингэ бөдөҥ
соруктар уруоруллубуттара.
Ону толоруга, нэһилиэнньэ
күннэтэ наадыһын хааччы-
лыыга эргиз киэҥник сайын-
нары көрүүбүтэ. Оройуон
үрдүнэн биэс сылга 43,5 мөлү-
йөн солкуобайга араас та-
баардары, бородуукталары
уонна хаһаайыбаннай малла-
ры атыылааһын ол иһигэр
райпотребобществонан 41,4 мөл-
лүйөн солкуобайга табаар
эргирэ быһаарымыта, об-
щественнай аһык тэрилтэлэ-
рэ 1867 тыһыынча солкуобай
былааннаах эр, итинтэн
райпо 1652 тыһыынча солкуо-
байдаагы толордулар. Ити
былааннар оройуон үлэтин
розничнай эргизэ 102,3 бы-
рыһыан, обществ аһы-
лыкка 99,5 бырыһыан толору-
лунулар. Райпо соруудаҕын
розницаҕа 101,4 бырыһыан,
общественнай аһык 100,5
бырыһыан толордулар. 1965
сылга оройуон иһилиэн-
ньэтин биэр дууһа 481
солкуобайдаах табаар уонна
бородуукта атыылааһын буол-
лаҕына, 1970 сылга сол-
куобайдаах атыылааһын
Т. ЗАМ
(салгыта бэчээт)